

REKA OKERVIL

Kada je zodijački znak ušao u sazvežđe Škorpiona, bio je mrkli mrak, vetrovit i vlažan od kiše. Mocar grad, sav u mlazevima zbog vetra što udara u stakla iza golog momačkog prozora bez zavese, iza topljenog sira odloženog u prostor između dva prozorska okna, ličio je tada na zlu Petrovu nameru, na osvetu ogromnog zubatog cara-drvodjelje, buljavog, razjapljenih čeljusti, što je u noćnim košmarima, sa brodskom sekirom u podignutom dlanu, stalno sustizao svoje slabe, preplašene podanike. Reke, dojurivši do nadutog, zastrašujućeg mora, sunovraćivaše se, uz piskavo pucketanje snažno odgurujući metalne kapke na palubama brodova i brzo podizaše svoja vodena leđa po muzejskim podrumima, oblizujući nežne, krive prekookeanske mačeve, široke ogrtače izvezene biserima, žilave noge zlovoljnih radnika, probuđenih usred noći. U takve dane kada se iz kiše, mraka, vetra što udara u stakla, rađao, kao tvorog¹, beli lik usamljenosti, Simeonov, osećajući se posebno nosatim, ćelavim, naročito svestan svog ne tako mladog lica i jeftinih čarapa daleko dole, na granici postojanja, postavljao bi čajnik, rukavom brisao prašinu sa stola, sklanjao knjige, što su isplazile bele jezike svojih markera, pravio bi mesta i, birajući knjigu koja mu je odgovarala po debljini, kako bi je podmetnuo pod hromi čošak, stavljao gramofon, i unapred, avansno uživajući, iz iskrzanog koverta, prekrivenog žutim flekama, izvlačio je Veru Vasiljevnu – stari, teški krug, izliven od antracita, disk čiju glatkost nisu narušavali koncentrični krugovi – sa svake strane po jedna romansa.

„Ne, ne tebe! tako strasno! volim! ja!“, poskakujući, pucketajući i šišteći pod iglom brzo se okretala Vera Vasiljevna; šištanje, pucketanje i okretanje kovitlali su se i stremili uvis poput crnog vrtloga, rasprostirući se iz gramofonskog zvučnika i, slaveći pobedu nad Simeonovim, izvlačeći iz orhideje u obliku špicastog pervaza božanstveni, tamni, niski, najpre čipkasti i prašnjavi glas koji je zatim bujao poput podvodnog pritiska, narastajući iz dubina, glas što se transformiše, njiše poput svetala na vodi – pš-pš-pš, pš-pš-pš – koji se napinje poput jedara, sve glasnije i glasnije, naglo preseca debelu užad, nezaustavljivo se razleže, juri, pš, pš, pš, poput ribarskih čamaca što svetlucaju po noćnoj vodi, sve snažnije, šireći krila, ubrzavajući i ritmično se odvajajući od moćne bujice koja ga je stvorila, a koja sada zaostaje, od malenog Simeonova, koji je ostao na obali i zabacio pročelavu, голу glavu, upijajući glas, gigantski izrastao, svetleći, koji svojim sjajem prekriva pola neba, i izliva se u pobedonosnom završnom tonu: ne, nije njega tako strasno volela Vera Vasiljevna, a ipak, u suštini, samo njega jedinog i jeste, i to je kod njih bilo uzajamno. Hrrrrrrrrrrrrrr.

Simeonov bi pažljivo uzimao Veru Vasiljevnu koja je začutala, okretao disk, obuhvatajući ga oprezno ispruženim dlanovima, posmatrao staru nalepnicu: Eh, gde li ste vi sada, Vera Vasiljevna? Gde su sada vaše bele kosti? I, okrenuvši je, spuštao je iglu, žmirkajući na odsjaje boje suvih šljiva, odsjaje debelog diska što se njiše, i iznova je slušao, tugujući za

¹ Vrsta sitnog sira. (Prim. prev.)

hrizantemama koje su odavno uvele, šššššššš, u vrtu gde su se njih dvoje sreli, i ponovo nadimajući se poput podvodne bujice, oslobađajući se prašine, čipki i godina, pucketala je Vera Vasiljevna, i ličila na tužnu vilu jezerkinju, nimalo sportski tip, pomalo punačku vilu s početka veka... O slatka kruško, gitaro, otkotrljana boco šampanjca!

A uto je i u čajniku proključala voda, i Simeonov, izvukavši iz prozora topljeni sir ili mesne nareske, opet pusti ploču, i pirovao je momački, na raširenim novinama, uživajući, radujući se jer ga Tamara danas neće iznenaditi, neće pokvariti dragoceni susret sa Verom Vasiljevnom. Dobro mu je bilo u njegovoj samoći, u malenom stančiću, sa Verom Vasiljevnom nasamo, i vrata su dobro zaključana zbog Tamare, i čaj je jak i sladak, i skoro je već završen prevod jedne nepotrebne knjige sa nekog retkog jezika – biće para, i Simeonov će od antikvara za velike novce kupiti retku ploču na kojoj Vera Vasiljevna tuguje jer joj ne dolazi proleće – muška romansa, romansa o usamljenosti, i bestelesna Vera Vasiljevna će je pevati, slivajući se sa Simeonovim u jedan čežnjiv glas koji razara srce. O blažena samoćo! Samoća jede sa tiganja, izvlači hladne komade mesa iz potamnele konzerve, pravi čaj u lončiću – pa šta? Mir i sloboda! Porodica, pak, zvekeće posuđem iz kredenca, poput klopki postavlja šolje i tanjiriće, lovi dušu nožem i viljuškom – grabi ispod rebara sa svih strana – guši je poklopcom od čajnika, prebacuje joj stolnjak preko glave, no slobodna usamljena duša se izvlači ispod lanenih resa, provlači se poput smuka kroz prsten za salvete i – hop! Uхвати je! Ona je već tamo, u tamnom, magičnom krugu ispunjenom svetlošću, iscrtanom glasom Vere Vasiljevne. Ona istrčava iz svetle plesne dvorane na noćni letnji balkon za Verom Vasiljevnom, trči za njenim suknjama i lepezom, izlazi na prostrani polukrug nad mirisnim vrtom hrizantema. Uostalom, njihov miris, beo, suv i gorak – to je jesenji miris, on već unapred nagoveštava jesen, rastanak, zaborav, no ljubav još živi u mom bolnom srcu – to je miris boli, miris truleži i tuge... Ta gde ste vi sada, Vera Vasiljevna, možda u Parizu ili Šangaju, i kakva kiša, plava pariska ili žuta kineska, rominja nad vašim grobom, i čija zemlja hladi vaše bele kosti? Ne, ne volim tebe tako strasno ja! (Pričajte! Ne mogu više da čekam, Vera Vasiljevna!)

Mimo Simeonovljevog prozora prolazili su tramvaji, povremeno se oglašavajući zvonjavom, njihali su se poput visećih petlji, nalik na uzengije. Simeonovu se uporno činilo da su tamo, u tavanicama, skriveni konji, kao portreti tramvajskih predaka izneti na čardak. Zatim je zvonjava prestala, čulo se samo lupkanje, zveket i škrgranje na okretnici, najzad, tvrdi vagoni sa crvenim bočnim stranicama i sa drvenim klupama odumreše, i počеше da idu vagoni okrugli, bešumni, što šište na stanicama, moglo se sesti, stropoštatati na meko sedište koje bi odahnulo ispuštajući vazduh pod težinom tvog tela, i poći u plavičaste daljine, do poslednje stanice, što mami svojim nazivom: „Reka Okervil“. Ali Simeonov nikada nije išao tamo. Kraj sveta, i on nije imao tamo šta da traži. No, nije čak ni zbog toga: ne videvši, ne znajući tu udaljenu, skoro već ne ni lenjingradsku reku, mogao si da zamisliš sve što poželiš: mutnu zelenkastu bujicu, na primer, sa zelenim sporim suncem koje mutno plovi u njoj, srebrnaste ive, koje su tiho spustile grane sa kudrave obale, dvospratnice od crvene cigle sa krovovima od crepa, drvene grbave mostiće – tihi svet, usporen kao u snu; a zapravo tamo su verovatno stovarišta, tarabe, nekakva gadna fabriketina bljuje sedefasto-otrovne otpade, đubrište se dimi smrdljivim dimom truleži, ili još štošta,

beznadežno, trivijalno, iz predgrađa. Ne, nema potrebe za takvim razočarenjima, glupo je ići na reku Okervil, bolje je u mislima ograditi njene obale dugokosim ivama, postaviti kućice sa strmim krovovima, pustiti spore žitelje, možda u nemačkim kapama, u pruga-stim čarapama sa dugačkim porcelanskim lulama u zubima... A još je bolje kaldrmom prekriti okervilske obale, reku napuniti čistom bezbojnom vodom, postaviti mostove sa kulama i lancima, pravilno izravnati granitne ograde, postaviti duž obale visoke sive domove sa metalnim rešetkama na dovcima – neka vrh kapije bude kao riblja krljušt, a sa kovanih balkona neka se pomalaju dragoljubi, i tamo treba smestiti mladu Veru Vasiljevnu. I neka ona ide kaldrmom, navlačeći dugačku rukavicu, sitno koračajući i gazeći crnim zaobljenim cipelama sa oblim potpeticama, nalik na jabuku, u malenom okruglom šeširu sa velom, kroz tiho rominjanje kiše peterburškog jutra, a tom prizoru, po mogućstvu, dodati malo plavičaste magle!

Dodati plavičastu maglu! Magla je obezbeđena. Vera Vasiljevna prolazi lupkajući zaobljenim potpeticama, a tu je i čitav specijalno pripremljen, Simeonovljevom maštom čuvan popločani kutak. A evo i granice dekoracije, režiser je potrošio sredstva, nema više snage, i, umoran, raspušta glumce, precrtava balkone sa dragoljubima, daje onima koji žele rešetku sa šarom u obliku riblje krljušti, potapa u vodu granitne ograde, puni džepove mostovima sa kulama – džepovi se nadimaju, vise lanci, kao na dedinom satu, i samo reka Okervil, sužavajući se i šireći, teče i nikako ne može da izabere svoj stalan, konačan oblik.

Simeonov je jeo topljeni sir, prevodio dosadne knjige, uveče bi ponekad dovodio žene, a ujutro bi ih, razočaran, ispraćao – ne, ne tebe! – zaključavao se zbog Tamare, koja je navaljivala sa propiranjem veša, sa prženim krompirićima, šarenim zavesicama na prozorima, sve vreme marljivo zaboravljajući kod Simeonova važne stvari, čas šnale, čas maramicu za nos. Usred noći one su joj postajale preko potrebne, i ona je prevaljivala čitav grad i dolazila po njih. Simeonov bi prigušivao svetlo i stajao bez daha, pribivši se uz dovratak u predsoblju, dok je ona prodirala... No, veoma često se prepuštao, i tada bi za večeru jeo nešto toplo i iz plave šolje sa pozlatom pio jak čaj uz domaći napuderisan keks, a Tamari je, naravno, bilo kasno da se vraća kući, poslednji tramvaj je otišao, i do maglovite reke Okervil on neće ni stići, i Tamara je protresala jastuke, dok je Vera Vasiljevna, okrenuvši se, ne slušajući Simeonovljeva opravdanja, odlazila obalom u noć, njišući se na potpeticama, oblim poput jabuke.

Jesen je već poodmakla, kada je on kod obližnjeg antikvara kupovao težak disk, oštećen na jednom kraju – cenkali su se, raspravljajući o oštećenju, cena je bila veoma visoka, a zašto? – zato što je Vera Vasiljevna potpuno zaboravljena, neće je biti ni na radiju, ni u kvizovima se neće spomenuti kratko, nežno njeno prezime, i sada samo prefinjeni osobe-njaci, snobovi, poklonici, estete, koji vole da bacaju novac na bestelesno, jure njene ploče, love, nižu gramofonske obrtaje, snimaju na magnetofone njen nizak, taman glas, koji se svetluca, poput crvenog dragocenog vina. A starica je još živa, reče antikvar, živi negde u Lenjingradu, u siromaštvu, i kako kažu, zapustila se. I nije dugo ni potrajao njen sjaj u svoje vreme, izgubila je brilijante, muža, stan, sina, dva ljubavnika, i, najzad, glas – baš tim redosledom, i sa svim tim gubicima uspela je da dogura do tridesetih, od tada više ni ne peva, a ipak je živa. Tako dakle, sa tugom u srcu mislio je Simeonov, i na putu do kuće,

preko mostova i kroz vrtove, preko tramvajskih šina, mislio je i mislio: tako dakle... I, zaključavši vrata, napravio je sebi čaj, pustio je kupljenu iskrzanu dragocenost i, gledajući kroz prozor u teške tmurne oblake što su se zgušnjavali na zapadnoj strani, izgradio je, kao i obično, kutak granitne obale, prebacio je most – i kule su sada otežale, i gvozdeni lanci su postali teški i nepomični... A vetar je mreškao i nabirao, uznemiravao široku, sivu glatku površinu reke Okervil, i Vera Vasiljevna, spotičući se na svojim neudobnim, izmišljenim potpeticama više nego što je to dozvoljeno, kršila je ruke i spuštala malenu, glatko očešljanu glavicu prema povijenom ramenu – tiho, kao što tiho sija mesec, a misao je sudbonosna prepuna tebe; mesec je uzmicao, poput sapuna klizio iz ruku, jurio kroz raštrkane okervilske oblake, na tom Okervilu uvek neki nespokoj na nebu, kao što nemirno promiču prozračne, pripitomljene senke naše uobrazilje, kada brektanje i mirisi života živog prodiru u njihov prohladan, magloviti svet!

Gledajući u reke na zalasku, odakle je izvivala i reka Okervil, već procvetala otrovnim biljem, već otrovana živim staričinim dahom, Simeonov je slušao prepirku dva demona: jedan je insistirao da se starica izbaci iz glave, da se vrata sigurnije zaključaju i da se povremeno otvaraju Tamari, da se živi kao što se i ranije živelo, da se pomalo voli, pomalo pati, u minutima usamljenosti pažljivo sluša čisti zvuk srebrnog gramofonskog zvučnika, koji peva iznad nepoznate, maglovite reke; drugi pak demon – bezumni mladić sa pomućenom svešču zbog prevođenja loših knjiga – navaljivao je da se ide, trči, traži Vera Vasiljevna – slabog vida, siromašna, mršava, promukla, suvonoga starica – da se pronade, i da se priljubi uz njeno skoro potpuno gluvo uho i dovikne da je kroz godine i teškoće ona bila jedna i jedina, da je samo nju uvek tako strasno voleo, i da ljubav još živi u njegovom srcu bolnom, da je ona divna peri², koja je, dopirući svojim glasom iz podvodnih dubina, napinjala jedra, silovito se pronosila noćnim plamenim vodama, umivajući visine, zaklanjajući pola neba, uništila i podigla njega, Simeonova, vernog viteza, i, pregaženi njenim srebrnim glasom, poput zrneljva graška rasuše se na sve strane tramvaji, knjige, topljeni sir, mokra kaldrma, ptičiji krici, Tamare, šolje, bezimene žene, godine što proleću, sva prolaznost sveta. I starica će, zanemevši, očima punim suza pogledati u njega: Kako? Vi znate za mene? Nije moguće! Bože moj! Zar je to još nekome potrebno! Nisam mogla ni da pretpostavim! – i, zbunivši se, neće znati ni kud će sa Simeonovim, a on će je, pažljivo pridržavajući njen suvi lakat i ljubeći sada više ne belu ruku, već svu u staračkim flekama, ispratiti do fotelje, zagledajući se u njeno uvelo lice izvajano starošću. I, nežno i sažaljivo posmatrajući razdeljak u njenoj slaboj beloj kosi, misliće: o, kako smo se mimoišli u ovom svetu! („Fuj, nema potrebe“, kreveljio se unutrašnji demon, no Simeonov je smatrao da je baš to neophodno.)

On je na neki dosadan, uvredljivo jednostavan način, za pet kopejki, došao do adrese Vere Vasiljevne u uličnoj centralnoj prijavnici, srce je poskočilo: da nije Okervil? Naravno, nije. I nije obala. Kupio je hrizanteme na pijaci, sitne, žute, umotane u celofan. Već su uveliko precvetale. I u poslastičarnici je izabrao tortu. Prodavačica, skinuvši kartonski poklo-

² Peri – italijanski tenor iz 19. veka, ali i bića u obličju prelepih devojaka u iranskoj mitologiji. (Prim. prev.)

pac, na plastičnoj ruci pokaza šta je to on odabrao: odgovara li? – no Simeonov nije bio svestan šta uzima, odskočio je, jer je iza stakla poslastičarnice prošla – ili mu se učinilo? – Tamara, koja je krenula da ga pohodi u njegovom stanu, njega tako neodlučnog. Zatim je, sada već u tramvaju, otpakovao poklon, zainteresovao se. Pa, dobro je. Voćna torta. Pristojno je. Ispod staklaste glatke površine želea po čoškovima je spavalo usamljeno voće: ovde kriška jabuke, tamo – u skupocenijem čošku – komadić breskve, a tu se u večno smrznutom delu zaledila polovina šljive, i tu je – čošak vragolast, damski, sa tri višnjice. Stranice su bile posute sitnom poslastičarskom peruti. Tramvaj se zaljuljao, torta je zadrhtala, i Simeonov, na površini želea, što se prelivala poput vodenog ogleдалa, ugleda jasan trag palca – aljkavog li kuvara, trapave li prodavačice. Nema veze, starica ionako ne vidi dobro. I ja ću odmah iseći tortu. („Vrati se“, tužno je klimao glavom demon-čuvar, „beži, spasavaj se“.) Simeonov upakova tortu ponovo, kako je umeo, i poče da posmatra zalazak. Kao uski potočić šumeo je (šumela je? šumelo?) Okervil, udarao je o granitne obale, obale su se rasipale poput peščanih, osipale se u vodu. Pred kućom Vere Vasiljevne on zastade, prebacujući poklone iz ruke u ruku. Gornji deo kapije, kroz koju je trebalo da prođe, bio je ukrašen šarama u obliku riblje kriljušti. Iza nje je strašno dvorište. Šmugnula je mačka. Da, tako je on i mislio. Velika zaboravljena glumica morala je da živi upravo u takvom dvorištu. Sporedni ulaz, kante za pomije, usko gvozdeno stepenište, prljavština. Srce je snažno lupalo. Precvetali su već odavno. U mom srcu bolnom.

Pozvonio je. („Budala“, pljunu unutrašnji demon i ostavi Simeonova.) Vrata su se širom otvorila pod naletom buke, pevanja i smeha, koji su provalili iz nedara prebivališta, i odmah se ukazala Vera Vasiljevna, bela, ogromna, napuderisana, sa crnim i gustim obrvama, promakla je tamo, iza postavljenog stola, u osvetljenom prolazu nad gomilom hrane, čiji je oštar miris dopirao čak do vrata, nad ogromnom čokoladnom tortom, krunisanom čokoladnim zecom, glasno se smejala, bučno se smejala, ukazala se – i sudbina ju je zauvek obeležila. Petnaestoro ljudi za stolom se smejala, gledajući u njena usta: Veri Vasiljevnoj je bio rođendan, Vera Vasiljevna je pričala anegdotu, gušeći se od smeha. Počela je da priča anegdotu još dok se Simeonov penjao stepeništem, a to su ta petnaestorica sa kojima ga je varala, još dok se on vrzmao i mučio kraj kapije, premeštajući iz ruke u ruku oštećenu tortu, još dok je putovao tramvajem, još dok se zaključavao u svom stanu i na prašnjavom stolu pravio mesta za njen srebrnasti glas, još dok je prvi put sa radoznalošću vadio iz poželjelog iskidanog kovrta težak, crni disk koji se prelivao poput mesečeve staze, još dok nikakvog Simeonova nije ni bilo na svetu, samo je vetar ljuljuškao travu i svetom je carovala tišina. Nije ga čekala, mršava, kraj šiljatog gotskog prozora, pažljivo posmatrajući daljine, staklene bujice reke Okervil; kikotala se niskim glasom preko stola pretrpanog posuđem, preko salata, krastavca, ribe i flaša, i smelo je pila, očaravajuća, i smelo se okretala tamo-amo gojaznim telom. Izdala ga je. Ili je to on izdao Veru Vasiljevnu? Svakako je sada bilo kasno tražiti odgovor na to pitanje.

„Još jedan!“, sa smehom uzviknu neko, po prezimenu, kako se odmah zatim ispostavilo, Poljubčev – Sankcionisati! – I Simeonovu oteše tortu sa otiskom, i cveće, i posadiše ga za sto, nateravši ga da pije za zdravlje Vere Vasiljevne, zdravlje, koje joj, kako je on neprijateljski konstatovao, sada i nije nešto naročito bitno. Simeonov je sedeo, mahinalno se

smeškajući, klimao je glavom, hvatajući viljuškom usoljeni paradajz, gledao je, kao i svi, u Veru Vasiljevnu, pažljivo slušao njene glasne šale – njegov život beše zgnječen, pregažen napola; sam si budala, sada, čak i ako pobegneš, povratka nema; volšebnu divu oteli su troglavi zmajevi, ta i ona sama je sa zadovoljstvom dopustila da bude oteta, pljuvala je na prekrasnog, tužnog, ćelavog princa, kog joj je sudbina obećala, nije poželjela da osluškuje njegove korake u šumu kiše i zavijanju vetra kroz jesenja stakla, nije poželjela da spava, ubodena čarobnim vretenom, začarana sto godina, okružila je sebe smrtnim, trošnim ljudima, zblížila se sa tim strašnim Poljubčevim, posebno, intimno bliskim već samim zvučanjem njegovog prezimena, i Simeonov je gazio sive visoke domove na reci Okervil, rušio mostove sa kulama i bacao lance, zatrpavao đubretom svetle, bezbojne vode, no reka je ponovo pronalazila svoj tok, a kuće su se tvrdoglavo dizale iz ruševina, i po neuništivim mostovima galopirale su kočije, upregnute parom dorata.

„Imaš li cigarete?“, upita Poljubčev. „Ja sam ostavio pušenje, pa ih ne nosim sa sobom.“ – I opelješi Simeonova za pola kutije. „Ko ste vi? Obožavatelj-ljubitelj? To je dobro. Imate svoj stan? Kupatilo? Gud. A ovdje imamo samo zajedničko. Vodićete je kod vas da se kupa. Ona voli da se kupa. Svakog prvog u mesecu se okupljamo, slušamo snimke. Imate li vi što god? *Tamnozeleni smaragd* imate? Šteta. Već koju godinu ga tražimo, kao u zemlju da je propao. Bukvalno ga nigde nema. A ti vaši su imali velike tiraže, to nije zanimljivo. Vi *Smaragd* tražite. Da nemate možda neku vezu za dimljenu kobasicu? Ne, njoj škodi, ja to onako... za sebe. Niste mogli da donesete sitnije cveće, šta li? Ja sam, na primer, ruže doneo, bukvalno veličine moje pesnice.“ – Poljubčev pokaza dlakavu pesnicu. – „Vi niste novinar, zar ne? E, da je puste na radiju, ona bi to jako volela, Verunčik naš. U, faca je. Do dana današnjeg glaščina joj je kao u đakona. Dajte, zapisaću vašu adresu.“ – I, sprečivši Simeonova svojom krupnom rukom da se udalji od stola – „Sedite, sedite, ne morate me pratiti“ – Poljubčev se izvuče i ode, uzevši sa sobom Simeonovljevu tortu sa daktiloskopskim obeležjem.

Tuđi ljudi za tren oka naseliše maglovite okervilske obale; oni su vukli svoje prnje koje su mirisale na starež – šerpe i madrace, kofe i riđe mačke, i granitnom obalom se nije moglo proći. Tu su već i pevali svoje, bacali đubre na kaldrmu koju je Simeonov postavio, rađali su se, razmnožavali, posećivali se... Debela starica crnih obrva gurnula je, ispustila bledu senku pognutih ramena, zgazila je, uništivši, šesir sa velom, nešto je kvrcnulo pod nogama, zakotrljaše se okrugle stare potpetice; Vera Vasiljevna poviče preko stola: „Dajte pećurke!“ i Simeonov ih joj dodade, i ona ih pojede.

Posmatrao je kako se pomera njen veliki nos i brkovi ispod nosa, kako ona očima prelazi sa lica na lice, svojim velikim, crnim očima zamućenim stračkom odsutnošću, uto je neko uključio magnetofon, i zaplovio je njen srebrni glas, hvatajući zalet – „Dobro, nema veze“ – razmišljao je Simeonov. „Sada ću se dočepati kuće, biće sve dobro. Vera Vasiljevna je umrla, odavno je umrla, ubila ju je, rastavila i popjela ta starica, i kosti su već posisane, ja bih priredio daću, ali je Poljubčev odneo moju tortu, nema veze, evo hrizanteme će biti za grob – suvo, bolno, mrtvo cveće – odgovara, ja sam odao počast pokojnici, mogu sad da ustanem i odem.“

Kraj vrata Simeonovljevog stana vrzmala se Tamara, rođena!, ona ga je prihvatila, unela, umila, svukla i nahranila nečim toplim. On joj je obećao da će je oženiti, ali pred osvit, u snu, došla je Vera Vasiljevna, pljunula mu u lice, opsovala ga i otišla u noć sivom obalom, klateći se na izmišljenim crnim potpeticama. A ujutro je na vrata navalio Poljubčev, koji je došao da pogleda kupatilo, da ga pripremi za uveče. I uveče je kod Simeonova dovezao Veru Vasiljevnu da se okupa, pušio je Simeonovljeve cigarete bez filtera, navaljivao na sendviče, govorio: „Da, da...Verunčik, to je sila! Koliko je muškaraca u svoje vreme ona ucemkala, to ni sam bog ne zna!“ A Simeonov je protiv svoje volje osluškivao kako se u tesnom koritu kade talasa i kako stenje debelo telo Vere Vasiljevne, kako se uz šmrckanje i mljackanje odlepljuje njen nežni, gojazni, glatki bok od vlažnog zida kupatila, kako uz klokotanje odlazi voda u slivnik, kako šljapkaju po podu bose noge, i kako, najzad, skinuvši rezu na vratima, izlazi u ogrtaču crvena, sva u znoju od pare, Vera Vasiljevna: „Uf. Što je dobro.“ Poljubčev se užurbano pozabavi čajem, a Simeonov, ukočen, smeškajući se, ode da ispira kadu posle Vere Vasiljevne, da elastičnim tušem spira sive tragove sa zidova kupatila, da vadi sedu kosu iz otvora za slivnik. Poljubčev je uključio gramofon, čuo se čaroban, olujan glas koji ustaje iz dubina, raste, rasprostire krila, uzleće iznad sveta, iznad tela Verunčika, omekšalog od pare, što pije čaj sa tacnice, iznad Simeonova koji se pognuo u svojoj doživotnoj pokornosti, iznad suviše obične, tople Tamare, iznad svega čemu se ne može pomoći, iznad zalaska što se primiče, iznad kiše što se sprema, iznad vetra, bezimernih reka, što teku unazad, napuštaju obale, besne i preplavljaju grad onako kako to samo reke umeju.

(Sa ruskog prevela **Melina Panaotović**)